

smo kajkavci in ne štokavci. Ne bodimo torej mešavci!

Politične stvari.

Čemu ima biti zdaj kongres?

Premirje je, orožje ne rožlja in krik vojevajočih se ne razlega po bojišči. Tem glasnejši pa je vris diplomatov, ker vsak le predobro vé, da homatij na jugu ne bo še tako brž konca. Tisti, ki so prej mirno gledali dvoboj na jugu, hočejo zdaj skup stopiti in morda celó diktirati mirú pogoje! Ali ni to res čudno, da ne rabimo ostrejših besede?

Turčija leži razbita pred nogami Ruske armade in se mora pokoriti za svojo trdoglavnost, ki jo je kazala Evropskim oblastim o konferenci v Carigradu pred začetkom vojske. Sultan je sam vojskoval se z Rusom, tedaj mora tudi sam sklepati mir; vedenje Ruske diplomacije, ki noče nikomur dati pravice, da bi se vmes vtikal, je popolnem opravičeno. Evropska diplomacija se sklicuje še vedno na Pariško pogodbo, češ, da ni nihče dovolil niti ukazal Rusiji, začeti s Turčijo vojsko; to sklicevanje pa je že davno prazno, Pariška pogodba je bila razdrta v istem hipu, ko so Ruske čete prestopile Pruto. Če se poročne oblasti tačas niso upale na noge, morajo umolkniti zdaj, ko Ruski car po tolikih žrtvah zahteva, da se njemu samemu prepusti pravica poravnati se s Turčijo. Velevladarjema Evropskima Rusiji in Nemčiji se je vojska s Turčijo potrebna zdela, tedaj bo mir prav tako sklenjen, kakor bosta Bismark in Gorčakov hotela, in gotovo že davno se dogovorila. Tu ne izdaja zabavljanje in modrovanje nič, tu govore dogodbe, in če kje velja izrek „facta loquuntur“, velja o vzhodnem vprašanju gotovo.

Prijateljstvo med Nemčijo in Rusijo ni še le novo, ampak vtrjeno žepo raznih dejanjih. Leta 1866. je bila Rusija prijateljica Nemčiji, isto tako leta 1870. njena reserva. To je nemški cesar Viljem sam javno pripoznal, ko je zvedel o prvi nesreči Rusov pri Plevni; rekel je namreč svojim generalom: „Gospodje, naša reserva je tepena“.

Vkljub temu pa ravno zdaj, ko ima Rus svojega nasprotnika pod nogami, začno oficijelni listi Dunajski in Peštanski plat zvona bít in Avstrijo priganjati k vojski! S čem? prašamo. Po Andrassyevi omahajoči politiki je Avstrija, ako res ni več v tricarski zvezi, res tako daleč prišla, da nikjer nima nobenega prijatelja, pač pa nasprotnikov spred in zad in ob stranéh. Kam se tedaj hoče ganiti? Če gre proti Rusiji, jo prime Nemčija zadej, ob strani pa Lah, ki že davno preži na-njo in čaka le migljeja od Nemčije, da skoči po nji. Takrat, ko se je pričela ustaja na jugu in so tlačeni Avstrijo klicali na pomoč, je bil čas za odločno akcijo, Avstrija bila bi postala odločna prijateljica Rusiji in to bi jej bilo gotovo le na korist, bila bi zdaj tretja v zvezi, ne pa zagozda v močnem deblu, stiskana od vseh strani. Se vé, da bi se tudi takrat ne bila smela ravnati po volji Magjarov in drugih turkoljubov in postaviti svoje vojne nasproti Rusiji; to bi bilo že tačas prav tako nevarno za njo, kakor zdaj, ko, če stopi na noge, skoro ne more stopiti proti drugemu, kakor proti Rusu, ki je pa zdaj po slavnih svojih zmagah mogočnejši, ko prej, skoro nepremagljiv.

In vendar so se oglasili zopet tisti nesrečni ljudje, ki Avstriji še niso nikdar nič dobrega svetovali, ter jo hočejo na vsak način spraviti v zadrege. O sedanjih razmerah ni za Avstrijo nič nevarnejšega, kakor to, če se hoče vtikati med Rusa in Turka. Že sama beseda „konferenca“ ni za nikogar strašnejša ko za Avstrijo.

Pa zopet ni nihče drug sprožil te konference, kakor ravno Avstrija. Čemu za božjo voljo shod diplomatov, ko vsak, ki ni gluh in slep, vidi in sliši, da ravná Rusija s privoljenjem Nemčije s Turčijo tako, kakor po slavnih zmagah sme. Bo li ta shod zato, da bo Evropska diplomacija pritrdila početju Rusije in odobrila razdrtje Pariške pogodbe? Če ima ta namen, potem je popolnoma nepotreben, ker bo Rusija tudi brez te pritrditve porabila vspehe svojih zmag. Ako pa bi ta kongres imel namen, Rusiji to braniti, bo nasledek tega vojska, katere stroške bo plačala Avstrija.

Avstrija ni tako sama zá se, kakor Angleška. Avstrijski minister unanjih zadev mora vedeti, da bo to, kar v imenu cesarstva obljubi, tudi spolnil. Angleška se lahko širokousti in žuga z besedo, ker jej ne bo kmalu prišel sovražnik pred nos. Druga je z Avstrijo. Brž ko začne žugati, bo jej ob vseh stranéh polno sovražnikov na nogah. To bi jej morda ne delalo preglavic, ako bi bila v stanu vsem se vbrantiti in v sredi med njimi iti svojo pot. Da pa temu ni kos, tega ne vemo samo mi, to vedó tudi drugi.

Kaj bo tedaj s kongresom, in zakaj ga je ravno Avstrija sprožila? Če je Angležem kaj ležeče na njem, naj ga osnujejo sami; nikakor pa ni treba, da bi Avstrija se spekla za-nje. V Peštu sicer pravijo, da, če bi Avstrija pričela vojsko, se jej pridruži brž Angleška. Al ta je bosa in kaže le, da se Magjari Rusa bojé. Po isti pravici bi lahko Ruski časniki pisali, da bi Rusija v vojski z Avstrijo imela na svoji strani Nemčijo, Laško, Rumunijo, Srbijo, Črnogoro in Bog vedi, koga še. Konec take vojske se dá že prej vedeti ravno tako, kakor so modri diplomati že prej vedeli, kak bo konec Rusko-turške vojske, ki je zdaj tudi drugim očiten.

Razen tega ima Avstrija še poglobiten vzrok, iz katerega bi se morala skrbno ogibati kongresa; ta je naša notranja politika. Kako li bi bilo, ako bi prišlo na tem kongresu na vrsto narodno vprašanje? Kaj bi rekel Andrassy, če bi z ozirom na sedanje razmere Gorčakov potegnil se za Slované, Bismark pa za Sedmograške Saksonce? Andrassy bi pač mogel reči: „To je naša notranja zadeva“, al to bi malo izdalo, kajti tudi Turki so v zadnji konferenci gledé Slovanov in kristjanov tako rekli, pa vendar je danes vse drugače, — v Turški hiši bodo red naredili drugi.

Avstrija bi tedaj igrala se z ognjem, če bi hotela to, kar je, zdaj predrugačiti. Za-njo ni zdaj družega, kakor pasiviteta, da pusti na jugu vse pri miru; s tem utegne popraviti to, kar je prej grešila s pasiviteto — največ po krivdi Magjarov.

Volitve deželnih poslancev

za Štajarsko, Koroško in Primorsko se bližajo.

Ker imajo deželni zbori po vladnem naznanilu se pričeti med veliko nočjo in binkošti, se samo po sebi razume, da le še malo tednov je do novih volitev, razen volitev za deželni zbor Kranjski, kjer so se izvršile že lani, kakor je znano, nesrečno za narodno stran, ker je tako imenovana „liberalna“ klika s podporo birokracije par glasov večine dobila.

Zdaj Slovence čaka volilni boj na Štajarskem, Koroškem in na Primorskem (na Goriškem, Tržaškem in v Istri) deloma z „liberalci“ nemčurskimi, deloma z „liberalci“ lahonskimi. Ta boj bo ondi še težavniši, ker Schmerlingov volitveni red dela jim še večje težave kakor Kranjcem. In zopet se bodo šopirili „liberalci“ s svojim novošegnim liberalnim gospodarstvom in volilce s to „dobroto“ na limanice

lovili, podtikovaje narodnim in „klerikalnem“ poslan-
cem zapravljalivost in sto drugih vragov.

Treba tedaj, da se volilci na Štajerskem, Koroškem itd. ozrejo na preteklih 6 let, ko je, na priliko, „liberalna“ nemčurska stranka gospodarila na Štajerskem in Koroškem, in da presodijo, ali je laž ali resnica, kar čenčajo liberalci.

„Slov. Gosp.“ je že po številkah svetu pokazal „dobrote“ liberalnega gospodarstva v deželni zboru Štajarskem; nadejamo se, da njegove besede niso padle v Savino, ampak jim v spominu ostale, da vedó ljuliko ločiti od pšenice, ko pride čas volitve.

V „Kärnt. Volksst.“ pa je te dni visokospoštovani rodoljub A. E. svojim rojakom na Koroškem tudi v številkah pred oči postavil gospodarstvo „liberalcev“ v deželni zboru na Koroškem. Naj iz nemškega sestavka našim Slovencem poslovenimo nekoliko vrstic.

Na vprašanje: kaj je sad novošegnega liberalnega gospodarstva pri nas na Koroškem, odgovarja „Kärnt. Volksst.“ s sklepi deželnega zbora Celovškega, v katerem ogromno večino imajo liberalni nemčurji, in pride po nadrobnem naštevanju deželnih stroškov do sledečega poročila:

„Konečna pesem denarstvenega gospodarstva liberalnega deželnega zbora se glasi tako-le: Leta 1863 se je za vse deželne potrebščine potrosilo 298.709 goldinarjev, — doklade so znašale 48 gold. na 100 gold. davka. Za letošnje leto so deželne potrebščine preračunane na 564.787 gold., — doklade pa znašajo 78 gold. na 100 gold. davka. Po takem so se tedaj pod gospodarstvom liberalne zborove večine na Koroškem deželni stroški pomnožili za 95, deželne priklade pa za 63 odstotkov. Vrh tega pa je ta liberalna večina na Koroškem brez vsega upora, marveč še z veliko radostjo ustavno pravico, iz deželnega zbora voliti državne poslance, žrtvovala gospodujoči Dunajski nemški stranki!“ —

Namesti družih podukov slovenskim volilcem, kako naj se vedejo pri prihodnjih volitvah za deželni zbor, jim na srce poklada dogodbo rajncega kneza Kur-Hesenskega, kakor jo popisujejo „Neue Weckstimmen.“ Rajski knez — pišejo — je bil mož malo besedi, pa, kar je kdo drug rekel s tremi besedami, je on rekel z eno. Dogodba je bila ta-le: Nekega dne so prišli poslanci njegovega ljudstva k njemu, potožit mu, kako župan njih ž njimi strašno grdo ravna, našteli so mu vsa njegova početja. Knez je možé mirno poslušal, potem pa je svojemu služabniku ukazal, naj jih pelje v profozovo sobo, pa vsacemu 10 gorkih palic na guzico namaže. Možje, to slišati, ostrmijo, češ, kako da bodo oni tepeni, ki so le prišli pomoči iskat zoper silovitega župana? „Da, da!“ — odgovori jim dobrovoljni knez — Vi zaslužite tepeni biti, ker ste že dvakrat si prostovoljno tega župana volili.“ In služabnik knezov jih je peljal v odločeno sobo, pa vsacem po povelji knezovem 10 odmeril, kajti „kdor si sam iz lastne volje nakoplje težavo, ne sme se pritožiti, ampak pomagati si mora sam in težav si ne kopati na glavo.“

Volilci! — tako sklepa „Kärnt. Volksst.“ svoj članek — če letos zopet volite poprejšnje liberalne poslance, spomnite se kneza Kurhesenskega in njegovih podložnikov!

Mnogovrstne novice.

* Kaj so si Rusi v celi vojski od Turkov privojskovali. — Po vladnih poročilih so jim vzeli v Aziji 662 topov (kanon), 16.000 šotorov in 42.000 pušek z ogromnimi zakladi provijanta in streljiva; konj so dobili 18.000. V to pa niso všteti jatagani, samokresi in

puške, pa še drugo orožje, katero so vzeli nerednim Turškim četam. Število najdenih bolnikov in ranjencev znaša 12.000. V Evropi je Donavska Ruska armada iz začetka vojske noter do podpisa premirja Turkom vzela 15 paš, 113.000 vojakov, 606 večih in manjših topov, 9600 šotorov in nič manj kakor 140.200 pušek Angleške sisteme in 24.000 kónj. Nerednim Turškim četam vzete puške, samokresi in jatagani znašajo 200.000, Čerkesom so vzeli 13.000 sulic in bodal. Število privojskovanih zastav je tudi silno veliko. Kakor v Aziji, tako tudi v Evropi ob D. navi so Rusi našli velike zaklade soli, kruha in rajža. Streljiva so Turki imeli povsod neizmerno veliko nakupičenega in med tem sila veliko smodnika in pa nad 500 milijonov patron, kajti pri vsakem vjetem Turku so našli okoli 70 patron.

* Kolera se je — kakor se glasijo poročila iz Kaire (v Afriki) — pričela med Turki, ki potujejo v Meko na grob preroka Mohameda.

* Angleški študentje v Londonu so, kakor Magjarske softe, začeli rogoviliti s klicem: na boj zoper Rusa! 7. dne t. m. se je po ulicah Londonskih zbralo kakih 3000 študentov in razsajalo s krikom, naj Anglija napove vojsko Rusom.

Zgodovinske stvari.

Turki pred Dunajem leta 1529.

Priredil M. Molek.

(Dalje.)

Tako, ljubi čitatelji, smo s prvo oblego Dunaja po Turkih pri kraji. Naj poročamo zdaj o drugi leta 1683.

Turki vdrugič pri Dunaji. (1683.)

V teku časa — v kakih 149 letih — se je na Dunaji mnogo spremenilo. Mesto se je po večem popravilo ter poprejšnjo podobo zelo zgubilo; potrebna vtrdba se je dovršila in mesto na okrog se razširilo.

Dosti, res dosti resnih in žalostnih let je minulo, pa ni ga bilo hujega kakor ravno leto 149. po prvem obleganju.

Prišel je v mesto še veliko nevarnejši sovražnik, kakor je bil Turek, — morilka kuga namreč.

Peró se brani zapisati vse žalostne prizore in neizrekljivo trpljenje — nesreče bilo je brez konca in kraja. Celó cesar Leopold je bežal iz Dunaja v Prago na Česko z vsem cesarskim osebdom, ž njim pa je šlo tako rekoč zadnje upanje Dunajčanov.

Neusmiljena kužna pošast podavila je po Dunaji in v predmestjih nad 122.849 ljudi; divjala in razsajala je pa tudi od januarija do novembra meseca. V spomin rešitve te hude šibe postavljeno je znamenje sv. Trojice na „Grabnu“.

Omeniti moramo, da je bil v tem žalostnem času edini angelj varuh za Dunajčane knez Ferdinand Viljem Evzebij Schwarzenberg. Vse je bežalo; le on je ostal, vzdrževal red, preokrbljeval reveže; bil je pravi usmiljeni samarijan. On je bil tisti dobrotni knez, ki je 5 let pozneje pri drugem Turškem obleganju s svojim zlatom toliko koristil Dunajčanom, kolikor Štaremberg z mečem.

Dunaj pa je bil komaj rešen hude morilke kuge, in že ga je jela stiskati druga nesreča.

Nazadovoljnost Ogrov, katero so menili zadušiti s tem, da se le vélike puntarske glave kaznujejo, povzročil je véliki nemški križanik (poglarvar nemškega reda) Janez Gašper z Ampingena s prenarodbami,